

BESLUITENLIJST RAADSVERGADERING 26 SEPTEMBER 2018, pagina 1

Aanwezig:

Voorzitter: mevrouw A.M.J. Schaap

Raadsgriffier: mevrouw J.I.M. le Comte

Raadsleden:	de heer Th. H.J. Bartels	PRD
	mevrouw C.D. van Bentem	GemeenteBelangen
	de heer T.A. de Boer	VVD
	mevrouw D.A. Bondt	D66
	de heer R. Bouwman	D66
	de heer R.J.B. den Burger	VVD
	mevrouw S.R.E. Engelsma	GroenLinks
	de heer T.T.M.G. Erkens	PvdA
	mevrouw M.E.C.S. de Groot	GroenLinks
	de heer W. Hoge	VVD
	de heer O.H. Hollink	VVD
	de heer P.G. Janssen	GemeenteBelangen
	mevrouw M.J. Kreuzen	D66
	de heer P.J. van Lent	CDA
	de heer T. Modderkolk	PRD
	mevrouw F.J. Mijnhart	D66
	mevrouw A. Nijeboer	PRD
	mevrouw C.B. de Roo	GroenLinks
	de heer J.C.J. Streefkerk	GemeenteBelangen
	de heer O.P. Velthuisen	GemeenteBelangen
	mevrouw E.L. Vink	GroenLinks
	mevrouw H.J. Weeda	PvdA
	de heer J.D. Wessels	CDA

Portefeuillehouders: de heer J. Maouche, mevrouw M. Mulder, mevrouw H.H.M. Rolink-Velthuis, de heer J. Verstand

Afwezig m.k.:

Hetgeen dat uitgesproken is in de raad is na te luisteren op www.renkum.nl onder raadsuitzendingen.

1.	Opening, vaststelling volgorde en mededelingen. De voorzitter opent de vergadering om 15.00 uur. Dhr. Erkens (PvdA) geeft aan dat er een voorstel komt bij de behandeling van de Perspectiefnota om het dictum te wijzigen. Mw. van Bentem (GB) kondigt een motie vreemd aan de orde aan m.b.t. 3B4. De motie wordt behandeld als agendapunt 10b. Dhr. Wessels (CDA) kondigt een motie vreemd aan de orde aan m.b.t. Parenco. De motie wordt behandeld als agendapunt 10a.
2.	Besluitenlijst van de vergadering van de raad van 27 juni 2018. Er zijn geen opmerkingen bij de griffie binnengekomen. De besluitenlijst kan conform worden vastgesteld. Besluit: Vastgesteld Actie: n.v.t.
3.	Ingekomen stukken: brieven gericht aan de raad week 24 t/m 35-1 2018. Er zijn geen opmerkingen bij de griffie binnengekomen. De ingekomen stukken kunnen conform worden

	<p>vastgesteld.</p>
	<p>Besluit: Vastgesteld</p>
	<p>Actie: n.v.t.</p>
4.	<p>Vragenuurtje.</p> <p>Dhr. Bartels (PRD) heeft zich aangemeld voor het vragenuurtje.</p> <p>Vrij recent ontvingen wij een afschrift van een schrijven gericht aan de voorzitters van provinciale partijen in Gelderland waarin het college voor een drietal onderwerpen aandacht vraagt. Dit met de bedoeling, dat men deze meeneemt in de verkiezingsprogramma's voor de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019. Een prima initiatief.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heeft het college de inhoud vooraf besproken met de coalitie-dragende partijen? • Waarom zijn niet alle raadsfracties over de inhoud geconsulteerd en in de gelegenheid gesteld om overige suggesties aan te dragen? <p>Via de krant werden inwoners door het college uitgenodigd om een perspectief voor Renkum naar perspectief@renkum.nl te e-mailen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wilt u alle reacties doorzetten naar de raadsfracties? <p>Het college heeft de Perspectiefnota als webpublicatie aangeboden. Dit in de hoop een eerste stap gezet te hebben naar een beter toegankelijk en beter leesbaar document.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn hierover reacties ontvangen. Zo ja, valt daaruit een algemene conclusie te trekken? <p>Wethouder Verstand reageert op de vragen. Er is niet vooraf overlegd met de fracties. Er is een selectie gemaakt van actuele zaken uit de beleidsdocumenten.</p> <p>Wethouder Mulder antwoordt dat de reacties op "uw perspectief voor Renkum" worden doorgezet naar de raad. Wat betreft de webpublicatie van de perspectiefnota via infographics en filmpjes zijn geen reacties gekomen. De filmpjes worden overigens ondertiteld. De webpublicatie is nog niet online.</p> <p>Mw. de Groot (GL) heeft zich aangemeld voor het vragenuurtje met vragen over de plannen om op Deelen een landingsbaan aan te leggen voor de Hercules C130 transportvliegtuig.</p> <p>In de Gelderlander van gisteren, dinsdag 25 september, stond dat het aantal vluchten met helikopters (apaches en chinooks) zal worden uitgebreid. En er zal een start en landingsbaan aangelegd gaan worden voor een Hercules C130 transportvliegtuig. Allemaal geen kleine jongens. Of de baan voor de Hercules er ook werkelijk gaat komen hangt af van de vergunningen en milieurapportages. Wij vragen ons af wat dit gaat betekenen voor de leefbaarheid, de geluidsoverlast in onze gemeente.</p> <p>Daarom de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan het College / de wethouder ons concreter informeren over de impact van deze uitbreiding van vliegveld Deelen voor onze gemeente en dan met name Wolfheze? Hoeveel meer, waar en ook op welke tijdstippen zal er gevlogen gaan worden. Wat betekent dit voor de geluidsbelasting en CO2 uitstoot. En wat betekent de samenloop van de uitbreiding van vliegveld Lelystad en het militaire vliegveld Deelen qua geluidsoverlast? • Is er op deze voornemens nog invloed uit te oefenen? Wat kunnen inwoners en gemeente nog doen tegen deze uitbreiding? Zienswijzen indienen of is dat een gepasseerd station? <p>Wethouder Maouche reageert op de vragen. Allereerst was dit onderwerp nog niet bekend bij het college. Zij hebben het uit de krant vernomen. Gemeenten Arnhem en Ede en de provincie waren wel op de hoogte. Wat de impact is, dat kan het college nu niet overzien. Er wordt meer informatie gevraagd bij Defensie.</p> <p>Vliegveld Deelen moet aangepast worden en daar kan een zienswijze voor worden ingediend. Er moet waarschijnlijk een MER worden opgesteld en er komt een communicatieplan. De wethouder gaat tekst en uitleg vragen bij Defensie en er wordt een zienswijze ingediend.</p> <p>Mw. de Groot (GL) heeft een aanvullende vraag. GL wil graag dat een en ander uitgebreid bekend wordt gemaakt onder inwoners. Ook wat betreft de zienswijze die wordt ingediend.</p> <p>Dhr. Janssen (GB) vraagt of ervoor gezorgd kan worden dat dit een volgende keer niet uit de krant hoeft te worden vernomen. Bijvoorbeeld door bij Defensie aan te geven dat we niet weer vergeten moeten worden.</p> <p>De wethouder zegt toe de inwoners erbij te betrekken. Op de vraag van GB kan hij niet toezeggen dat dit een volgende keer wordt voorkomen. Wat de impact is voor Wolfheze daarover wordt actief gecommuniceerd.</p>

	Besluit: n.v.t.
	Actie: De wethouder neemt contact op met Defensie. Er wordt een zienswijze opgesteld m.b.t. Vliegveld Deelen. En inwoners worden betrokken en actief geïnformeerd.
5.	Perspectiefnota 2018-2022. De Voorjaarsnota is in juni van dit jaar al vastgesteld. In de agendacommissie en het Fvo is afgesproken dat de behandelwijze van vorig jaar wordt gevolgd. <ul style="list-style-type: none"> • De volgorde van sprekers wordt door het lot bepaald. • Voor de eerste termijn heeft iedereen vijf minuten. Voor de tweede termijn zijn geen spreektijden afgesproken. • De voorzitter schorst de vergadering voor 15 min. zodat het college zijn reactie kan voorbereiden. Het college krijgt 20 min. voor zijn eerste reactie. Iedere portefeuillehouder reageert op onderwerpen uit zijn/haar eigen portefeuille. • Daarna volgt de tweede termijn waarin elke fractie een afrondende inbreng levert en (definitief) aangeeft of men al dan niet moties in stemming wil geven en vervolgens een laatste reactie van het college. Tot slot de besluitvorming (inclusief moties). • Amendering van de Perspectiefnota is niet aan de orde wanneer deze richtinggevend wordt vastgesteld. Moties met richtinggevende uitspraken uiteraard wel. Maandag heeft de raad een raadsbrief ontvangen met daarin de duiding van de septembercirculaire. De circulaire maakt dat de Perspectiefnota in een ander daglicht komt te staan. Het college geeft de raad in heroverweging of hij de Perspectiefnota vast wil stellen of richtinggevend en ter kennisname. Wanneer hiervoor wordt gekozen, dient de voorzitter bij het in stemming brengen van de Perspectiefnota het dictum te herformuleren. Ons reglement bepaalt hierover dat: Elk amendement of subamendement en elk voorstel moet om in behandeling genomen te kunnen worden schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend, tenzij de voorzitter - met het oog op het eenvoudige karakter van het voorgestelde -oordeelt, dat met een mondelinge indiening kan worden volstaan. Het wijzigen van het dictum kan gezien worden als een eenvoudige wijziging. Volgorde van spreken: <ol style="list-style-type: none"> 1. VVD 2. GL 3. GB 4. PvdA 5. PRD 6. D66 7. CDA Bijdrage VVD Voor het eerst een perspectiefnota in plaats van een MJB. Dank voor het vele werk dat door de opstellers is gestoken om een enigszins leesbaar en compleet verhaal te krijgen. Het is een totaal nieuwe opzet, op hoofdlijnen en, gelet op de al per onderdeel gegeven kaders, geeft het op vele punten duidelijkheid. Wat ik al zei, het is de eerste keer en de inhoud geeft op veel punten duidelijkheid, maar er bleven toch ook nog vragen over. Om te beginnen maakte de toon en taal van de nota bij onze fractie na de nota gelezen te hebben, nogal wat gedachten los, een déjà vu: terug naar de jaren '70. "We doen dit, we doen dat....". Het herinnert aan de maakbare samenleving. De overheid regelt het wel. Een gruwel voor liberalen. Dat is uiteraard niet de bedoeling. En als wij kijken naar de meeste uitgangspunten van zowel het coalitieakkoord als deze perspectiefnota is dat ook niet zo. Onze inwoners doen zoveel en zo lang mogelijk het zelf. Wij vertrouwen erop dat de toon van de volgende editie echt anders is en meer in overeenstemming met de gekozen uitgangspunten. Ook de taal verdient de nodige aandacht. De tekst van de nota dient duidelijk, minder wollig, concreter en leesbaarder te zijn. Zeker moeten onduidelijke passages moeten worden vermeden die nu op meerdere plaatsen naar voren komen, zoals bijv. (en dan noem ik slechts één voorbeeld!!): "Een heldere horizontale en verticale verantwoording met mogelijkheid tot bijsturing". Niemand begrijpt dit ! En dit is slechts één voorbeeld. De perspectiefnota 2019-2023 zal dan beter leesbaarder en begrijpelijker zijn voor

ons maar ook voor onze inwoners.

In deze beschouwing richt ik mij op de inhoud en de, voor de VVD belangrijke, speerpunten, zoals de organisatie ontwikkeling, het sociaal domein en de financiën. In de tweede termijn kom ik nog terug op de ontvangen antwoorden naar aanleiding van de door ons en andere fracties gestelde vragen.

Kaders!!

Als eerste antwoord op de vraag van het college nog of de raad nieuwe kaders wil aanreiken waar rekening mee gehouden kan worden bij het opstellen van de begroting 2019, dan wel om wijzigingen door te voeren in de gegeven beleidsterreinen. Wat ons betreft zijn de thans voorliggende kaders en beleidsterreinen vooralsnog voldoende. Zoals al aangegeven is het een eerste versie die eerst maar eens volledig geschoond moet worden.

Dan de drie aspecten die wij hier willen belichten.

1. Organisatie.

In het, bij de perspectiefnota toegevoegde, financiële overzicht wordt inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn van het nieuwe coalitieakkoord. De opgenomen financiële budgetten zijn noodzakelijk om op diverse terreinen belangrijke uitdagingen op te pakken. Eén daarvan is de investering in de organisatie en bedrijfsvoering. Sinds de vaststelling van de Koersnota in 2017, gericht op de zo noodzakelijke aanpassing van de gemeentelijke organisatie, zijn inmiddels enkele sessies georganiseerd waarbij de raad van het college toelichting heeft gekregen over de voortgang van de ontwikkelingen op dit gebied.

Op zich passende informatie, echter wij missen hierbij nog het punt op de horizon! Doelstelling van het college is in ieder geval om de organisatie eind 2019 in balans te hebben. Dat wil ons inziens zeggen dat de omvang en de kwaliteit van de gehele organisatie - inclusief het Sociaal Domein - voldoet aan eisen die men van een "gezonde" gemeentelijke organisatie mag verwachten. Dit om meerwaarde te creëren voor de Renkumse samenleving. Op zich een mooi streven. Maar wat houdt die meerwaarde in? Wij kunnen er, misschien juist door de al gehouden informatieronden, in ieder geval nog geen invulling aan geven. Belangrijke puzzelstukken ontbreken.

Daarom wil de VVD als volgt zicht krijgen op de nog ontbrekende stukken van de puzzel: Op korte termijn is een duidelijk opgezet organisatieplan vereist. Vanzelfsprekend moeten daarbij ook de verbanden goed in kaart gebracht zijn met de gemeenschappelijke regelingen, waaronder de Connectie. Dan kan het college acteren en sturing geven en kunnen wij als raad controleren. En natuurlijk is deze controle vereist om te beoordelen of de gebudgetteerde aanvullende inzet van financiële middelen de komende jaren daadwerkelijk leidt tot een slanke, op zijn taken gerichte, organisatie. En daarmee dus in overeenstemming is met de gekozen uitgangspunten.

De VVD verwacht van het college dat zij nog dit jaar komt met een organisatieplan, waarin de organisatieontwikkeling –inclusief het Sociaal Domein - integraal is weergegeven.

2. Sociaal Domein.

Al aangegeven is dat op korte termijn een evaluatie afgerond wordt, met betrekking tot de werkwijze binnen het Sociaal Domein kunnen. Dit naar aanleiding van het in 2017 door de raad aangenomen Investeringsplan Sociaal Domein 2020. Naast het informeren van de raad over de uitkomsten van deze evaluatie zullen de uitkomsten ook onderdeel moeten worden in het op te stellen integrale organisatieplan. Alhoewel het gegeven antwoord op de, door de VVD gestelde, vraag met betrekking tot het vraaggericht werken van de organisatie van het Sociaal Domein redelijk helder was, is het wel van belang dat dit ook onderdeel is van de evaluatie. Juist op dit punt is veel te winnen! Wanneer kan de raad deze evaluatie tegemoet zien?

Daarnaast herhalen wij onze eerder gestelde vraag: hoe gaan we zware zorg concreet vervangen door lichtere zorgvormen wanneer passend? (dat is, samen met het vraaggericht werken van het loket waar het financiële verschil moet worden gemaakt).

3. Financiën.

Als laatste en zeker niet het onbelangrijkste onderdeel: de financiën. De financiële gevolgen van de doorrekening van het coalitieakkoord en de negatieve gevolgen van de recent ontvangen septembercirculaire maken duidelijk dat voor 2018, en vervolgens, zelfs na de doorvoering van de éénmalige verhoging van de OZB vanaf 2019, ook voor de volgende jaren sprake is van een enorm tekort op de begroting. Een direct gevolg hiervan is dat de tekorten bij ongewijzigd beleid sterk zullen toenemen.

U zult begrijpen dat bij het financieel gezond houden van onze gemeente – we kunnen ten slotte niet meer uitgeven dan wat er binnen komt – er beleidsmatig keuzes gemaakt moeten worden. Dat zal inhouden dat wij met elkaar moeten afwegen of en hoe wijzigingen in uit te voeren beleid voor de komende jaren, doorgevoerd kunnen worden zonder dat dit negatieve gevolgen heeft. Uitgangspunt voor de VVD is in ieder geval dat wij bij aanpassing van het beleid zeker zullen kijken naar de toekomstbestendigheid van het gemeentelijk beleid. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld het investeren in duurzame kapitaalgoederen zoals wegen en groen (dit vanwege het achterstallig onderhoud) zonder meer opportuun is en blijft. Ook om te voorkomen dat wij op dit punt

wederom een aanzegging van de provincie krijgen. Maar dat op andere onderdelen wellicht aanpassing van het te voeren beleid nodig is.

Niet uit de perspectiefnota, maar uit de ontvangen beantwoording lezen wij dat het college de middelen, die staan voor aanpassingen van het gemeentehuis wil laten vrijvallen – omdat er geen vooruitzichten zijn op deze bestedingen. Voorzitter, vooruitlopend op de ontwikkelingen rond de organisatie en de daaruit af te leiden huisvestingsbehoefte, kan gesteld worden dat wij nog meerdere jaren de bestaande behuizing moeten gebruiken. Dat zal toch geregeld onvoorziene kosten met zich meebrengen. Hoe wil het college deze dekken na de beoogde vrijval?

Niet verrassend: voor de VVD is de oplossing om de inwoners op te laten draaien voor deze situatie de allerlaatste mogelijkheid. Eerst moeten we ons huis op orde hebben en kritische keuzes gemaakt hebben! Tot slot.

Er ligt een zeer interessante uitdaging c.q. opgave voor zowel het college als raad om dit alles te verwerken in een sluitende begroting. Deze begroting zien wij met belangstelling tegemoet.

Bijdrage GL

GroenLinks vindt de perspectiefnota een goede verwerking van het coalitieakkoord. De koers is duidelijk: een toekomstbestendige gemeente met een open samenleving met ruimte voor iedereen, een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving en een moderne organisatie.

Er is wel roet in ons eten gegooid. De Haagse september circulaire slaat kraters in onze begroting. Bij het opstellen van de coalitieakkoord was het al een hele uitdaging om alle wensen, taken en opdrachten financieel solide te verwerken. Ons college was er deze zomer in geslaagd om met een financieel sluitende perspectiefnota te komen. Ondanks de ozb verhoging wordt het steeds moeilijker om tot een sluitende begroting te komen. Onze plannen worden gefrustreerd doordat Den Haag nog steeds bezuinigt op de gemeenten terwijl we er meer taken bij krijgen.

Wij zijn gedwongen om te kijken waar wij kunnen temporiseren. Sommige vragen worden nog meer urgent zoals bijvoorbeeld halen we in 2020 de omslag in het sociaal domein? Anders kunnen we in 2020 een behoorlijke tegenslag krijgen. Nog een krater in de begroting dus!

Hoe nu verder? Het college zal op nieuw aan de slag moeten om de koers te houden maar het zal meer tijd nodig hebben om de doelen te bereiken.

Wij geven graag een aantal aandachtspunten mee!

GroenLinks vindt het belangrijk dat we integraal gaan werken zowel binnen als buiten de gemeentehuis.

Dorpsgericht werken leent zich bij uitstek hier voor. Een leefbare wijk heeft zowel te maken met groen, veiligheid, verkeer en zorg.

Hiervoor is ondersteuning nodig, ook kleinschalige inwonersinitiatieven hebben financiële steun nodig. Het moet duidelijk zijn waar inwoners kunnen aankloppen als ze een goed idee hebben. In de motie van de begroting van 2018 hebben we gevraagd om een aanspreekpunt hiervoor op het gemeentehuis. Maar in deze benarde financiële situatie kunnen we ons ook voorstellen dat dit nu meegenomen wordt in het dorpsgericht werken. Hoe ziet het college dit?

De nieuwe programmabegroting (samenleving, omgeving en organisatie) speelt een grote rol in meer integraal werken. Het moet weer één organisatie worden, waarbij het sociaal domein ook geïntegreerd is in de andere domeinen. Het is daarom vreemd dat onder Samenleving in de perspectiefnota een apart stuk over organisatie staat. Wat is de bedoeling geweest van het college met deze aparte benadering?

De ambtelijke organisatie moet in staat zijn om een toekomstbestendige gemeente te realiseren. Het is belangrijk om onze organisatie op orde te krijgen. Het is een tikkende tijdbom onder de begroting. Er is een duidelijke stappenplan nodig voor de organisatieontwikkeling. Op korte termijn moet er een overzicht van concrete maatregelen komen. Een zeer serieuze opdracht voor het College.

Voorzitter, in onze leefomgeving speelt groen en klimaat een belangrijke rol. Bomen zorgen voor schaduw en minder hitte stress in de wijken. Wij doen aan kapitaalvernietiging als we de investering in bomen nu niet oppakken. De effecten van de buitengewoon warme zomer leiden ook tot de vraag of we in deze herfst en winter veel stormschade krijgen van omvallende bomen. Het lijkt ons verstandig om hier rekening mee te houden. We moeten naar klimaatbestendig groen, ook in onze groenstructuur. Op welk manier houden we rekening met de klimaatveranderingen in de begroting van ons groen, zoals bijvoorbeeld de extreme droogte en de stormschade? Wat is de insteek van het college hierin?

De plannen voor het sociaal domein kunnen wat GroenLinks betreft wat scherper geformuleerd worden. De intentie is goed, maar wat betekent het concreet? Meer samen redzaamheid, een permanente uitstroomstimulans voor de hulpverlening: hoe merken inwoners dat in de praktijk?

Graag extra aandacht voor onvrede in de wijk. De politie heeft daar vaak mee te maken. Soms is dit een zorgvraag en soms een zaak voor buurtbemiddeling

Soms is het ook een zaak van het functioneren van de organisatie op het gemeentehuis. Wanneer processen verkeerd lopen dan is het belangrijk om te kijken waarom. De gemeente moet een open gesprekspartner zijn voor de inwoner, ook of juist als je het niet met elkaar eens bent. Dat geldt niet alleen voor het sociaal domein,

maar ook op andere gebieden zoals ruimtelijke ordening.

De veranderingen in de organisatie zijn bij uitstek het juiste moment om ook via een ombudspersoon signalen te krijgen en suggesties over processen die beter kunnen. Hoe gaat het college de ombudspersoon inzetten zodat inwoners daar makkelijk terecht kunnen?

Bijdrage GB

Citaat: 'Onze rol als gemeente is die voornamelijk van regie en groot verbindend vermogen.' 'Aandacht voor veiligheid van onze inwoners – jong en oud – is zaak van ons allemaal'.

Mijmerend over deze twee zinnen in de perspectiefnota en de wijze waarop u als college wilt omgaan met inwoners en andere partijen sluit helemaal aan bij het DNA van GemeenteBelangen en stemde ons derhalve hoopvol bij het lezen van deze perspectiefnota.

Tegelijkertijd heeft iedereen wel eens van die momenten waarvan je denkt: tja, hoe ga ik dat in hemelsnaam aanpakken? Zal het college dat gevoel ook hebben gehad op die momenten dat zij hun eigen notitie over de toekomst van onze gemeente nog eens hebben nagelezen ter voorbereiding op deze raadsbijeenkomst?

Het kan bijna niet anders, dat moet haast wel. De fractie van GemeenteBelangen heeft de gestelde vragen en antwoorden over de perspectiefnota nog eens bestudeerd, en wij kunnen niet anders dan concluderen dat er nog steeds een groot aantal - wat ons betreft een TE groot aantal – zaken onopgehelderd en vaag blijft.

Misschien hebben wij een andere voorstelling van wat een perspectiefnota behelst, maar we doen een poging.

Naar onze mening – en we hebben daar intern uitgebreid over gesproken – zou het college in een perspectiefnota de visie en beleid in concrete doelen moeten weergeven.

Maar wat we zien is – en even terug in de tijd:

1. Er is in mei een coalitieakkoord gepresenteerd.
2. Vier maanden later hebben we een perspectiefnota, die in feite niets concreter is dan het coalitieakkoord.
3. De vraag is dan ook: wat is dan de afgelopen maanden door het College gedaan om te komen tot een concrete uitvoering van het coalitieakkoord en welke stappen volgen nog om te komen tot uitvoering van beleid? En hoe lang gaat dit nog duren?

Waar gaan we nu mee beginnen en hoe; en dat valt niet mee. Althans op basis van de voorliggende nota hebben wij ons als GemeenteBelangen dat afgevraagd. En dat baart ons zorgen naar de komende jaren. Daar staan we niet alleen in, luisterend naar de twee voorgaande bijdragen.

En dan valt eergisteren ook nog de email over de septembercirculaire in de digitale brievenbus:

Een paar dingen daarover:

1. Dit roept bij ons gelijk de vraag op hoe robuust is deze visie eigenlijk als je bij het eerste de beste signaal van financieel tegenslag al voorstelt de vaststelling van deel 2 van deze perspectiefnota op te schorten ?
2. Wat zou deze eerste financiële tegenvaller moeten doen met deze nota? Niets beste collega's...
3. De coalitiepartijen hebben in het coalitieakkoord gesproken over dat er slechte tijden aankomen. Dit is de eerste tegenvaller...Dus nogmaals: hoe robuust en doordacht is deze visie?
4. Zelfs kleine stapjes die niet veel geld hoeven te kosten, kunnen we niet terugvinden in de perspectiefnota en worden niet concreet gemaakt

In de perspectiefnota wordt met enige regelmaat verwezen naar externe financieringsbronnen. Zoals u de afgelopen jaren van ons gewend bent, zijn wij hier voorstander van. Echter wel met realisme!

Noch in de perspectiefnota, noch in de antwoorden op de gestelde vragen komt hier een concrete onderbouwing of inschatting op.

Afgelopen jaar is wel gebleken dat rekenkundige inschattingen eigenlijk structureel tegenvallen. Hoe realistisch is het dan om die zo prominent mee te nemen in een perspectiefnota?

GemeenteBelangen zou – in uw positie - de afgelopen vier maanden juist hebben benut om het coalitieakkoord te concretiseren en antwoorden te formuleren op de HOE-vraag; HOE we bepaalde thema's aanpakken. Maak het SMART, door het gewoon te benoemen, zou ons antwoord zijn. Even de politieke pet af, voetjes in de klei en opschrijven hoe we de dingen gaan regelen. Realisme dus. Concreet, zonder weer te vervallen in onderzoeken en evaluaties.

Laten we daar gelijk een voorbeeld bij noemen: Woningbouw. En dan niet uitgaan van wat voor gemeente je bent, maar welke gemeente wij zouden willen zijn:

Het College geeft in de perspectiefnota en als antwoord op schriftelijke vragen aan dat de woningbouw accenten vooral liggen op huishoudens voor ouderen, alleenstaanden, jonge gezinnen en starters. Onze fractie zou graag op een korte termijn een uitgewerkte en geconcretiseerde Nota Wonen zien, waarbij niet alleen gekeken gaat worden naar de huidige behoeftes en demografische ontwikkelingen, maar waarbij we ook kijken naar "Wat voor soort Gemeente willen we zijn, wie willen we graag naar onze gemeente trekken en wie willen we graag behouden in onze gemeente.

Concreet: één van de locaties in de gemeente Renkum waar gebouwd gaat worden is 3B4 Zuid. Gaan we hier wederom woningen bouwen in een boven gemiddelde prijsklasse? De presentatie Actualisatie Nota Wonen gaf duidelijk aan dat hier veel minder behoefte aan is, maar dat er een sterke vraag is naar koopwoningen in een veel lagere prijsklasse. Er is een motie vreemd hiervoor ingediend. Graag de mening van andere fracties hierover.

GemeenteBelangen stelt concreet voor om hier woningen te bouwen in de prijsklasse tussen de € 175.000 en € 225.000,- voor met name starters en jonge gezinnen. Door het toepassen van bijvoorbeeld een anti-speculatiebeding blijven deze woningen ook in de nabije toekomst beschikbaar voor starters en jonge gezinnen. Het past ook uitstekend in ons beeld van: wat wil je voor een soort gemeente zijn...
GemeenteBelangen heeft hier dan ook een motie op voorbereid.
Onze voorlopige conclusie op de perspectiefnota is dan ook:
Deze nota wil in vier jaar met een veranderende organisatie en met heel weinig geld, heel veel bereiken. Zonder kleine concrete stappen is deze nota gedoemd om te mislukken en worden onze dorpen er niet leefbaarder van. Een nota die is gebaseerd op cofinanciering en subsidies, daar kun je geen duurzaam financieel beleid op voeren. Dit is meer beleid voeren op basis van speculatie.
Ons devies: beginnen met focus aanbrengen en kleine stapjes. NU beginnen en niet wachten tot morgen...
De opbouw van de nota is akkoord en GB wil de nota richtinggevend vaststellen.

Bijdrage PvdA

Gemengde gevoelens

Ambivalent zou je de gevoelens van de fractie kunnen omschrijven na bestudering van de van de Perspectiefnota. Over de inhoud zijn we over het algemeen tevreden, ik kom daar zo op terug, over de uitvoerbaarheid zijn we minder enthousiast, waarbij ik er eerlijkheidshalve aan moet toevoegen dat dat gevoel vooral de laatste dagen is ontstaan na het verschijnen van de septembercirculaire,

Eerst maar de inhoud:

De Perspectiefnota is een voor Renkum nieuw fenomeen. Dit jaar geen Meerjarenbeleidsplan maar een Perspectiefnota. Wanneer voor een aantal fracties als je afgaat op de gestelde vragen over concreetheid. Geen eindproduct, de Perspectiefnota is een dynamisch document dat de komende jaren zal worden geactualiseerd bijvoorbeeld als de koers wordt bijgesteld.

De inhoud van de Perspectiefnota is over het algemeen een goede uitwerking van het coalitieakkoord. Dat geldt niet voor alle onderdelen. De PvdA is niet de enige fractie die dat constateert. In het ene onderdeel herkennen we de geest van de nieuwe coalitie meer en duidelijker dan in het andere deel, Samenleving verschilt wat dat betreft van omgeving en organisatie. Samenleving is tamelijk abstract en niet zo transparant. Te veel 'old school'. De vraag borrelt bij het lezen op of men zich er voldoende van bewust is dat er in het sociaal domein komende jaren het een en ander gaat veranderen? Ook de leesbaarheid van dit deel kan beter. Op het gevaar af weer als oude schoolmeester te worden neergezet toch wat voorbeelden: "passende ondersteuning wordt georganiseerd op basis van de vraag van de inwoner. Met als gevolg dat het aanbod verandert en zich voegt naar de vraag" Oh u bedoelt dus dat u nu eindelijk die zorg gaat geven die de inwoner nodig heeft. En wat zijn luistergesprekken? Is er de afgelopen jaren in contacten met inwoners dan uitsluitend gesproken en niet geluisterd? Als ik mijn buurman van dik in de tachtig dit soort passages voorlees, kijkt hij mij aan zegt ik red me wel, maar ik denk dat de gemeente zorg nodig heeft!

De uitwerking van omgeving en organisatie spreekt ons meer aan. Lekker ambitieus en uitdagend. We gaan er voor, er wordt in geïnvesteerd. Erg jammer dan ook dat door de ontwikkelingen van de laatste dagen de uitwerking van de ambities in deze hoofdstukken een flinke knauw krijgt. Spijtig dat het financieel perspectief in deze Perspectiefnota feitelijk achterhaald is. Weer blijkt hoe broos het financieel evenwicht is, hoe noodzakelijk het is de basis op orde te krijgen en stappen te zetten wat betreft de organisatieontwikkeling.

Ik werd gebeld door de Gelderlander. Of er lijken uit de kast zijn gekomen of er schuldigen zijn aan te wijzen. Flauwekul we gaan niet zwarte pietten. Als er al een boetekleed moeten worden aangetrokken dat zal dat door de raden en de colleges van de afgelopen 15 jaar gedaan moeten worden. Te makkelijk hebben we de problemen naar de toekomst verschoven met een taakstellinkje hier en een meevallertje daar. Dat is als het aan ons ligt nu echt afgelopen. Geen ja maar meer, aan de slag. Namens alle fracties dient de PvdA dan ook een motie in.

Nog een paar opmerkingen Right to challenge lijkt een containerbegrip te worden, ik heb het aantal keren dat dit begrip wordt gebruikt maar niet geteld. Right to challenge is geen panacee voor alle kwalen. En over die alternatieve financieringsbronnen moeten we het nog maar een keer hebben. Of dat wat gaat worden? We wensen het college heel veel sterkte en wijsheid met de uitvoering van deze Perspectiefnota. Een kleine troost jullie staan er niet alleen voor. Ook de raad moet aan de bak en wil dit ook. Samen gaan we er voor! Samen sterk!

Bijdrage PRD

Blij te wonen in een natuurrijke gemeente met aardige voorzieningen. Blij met een college bestaande uit overwegend nieuwe mensen, die in ieder geval het gevoel oproepen inwoners en raadsleden, ongeacht van welke partij dan ook, serieus te nemen en ons doen verwachten, dat er in Renkum een betrouwbare overheid op gaat staan. Blij met een Perspectiefnota waarin veel onderwerpen aangestipt worden, die ons aanspreken. Met name het dorpsgericht willen werken is voor een Partij Renkumse Dorpen, die waarde toekent aan de identiteit

en oog heeft voor de aandachtspunten van ieder dorp, een prachtig voornemen.

Dat neemt niet weg, dat wij twijfels en opbouwende kritiek hebben. Zoals het college schrijft is de Perspectiefnota in feite een vertaling van het Coalitieakkoord. Dit laatste werd voor het zomerreces voor kennisgeving aan de raad voorgelegd. Dan zou het voor de hand liggen om de Perspectiefnota zijnde een coalitieverhaal nu ook voor kennisgeving vast te stellen. Te meer ook, omdat de nota vooral een opsomming van voornemens is en zodoende de raad de wettelijke taak als controlerend orgaan in feite niet kan uitvoeren. De begrotingsbehandeling is het moment om raadsbreed over de inhoud te spreken ervan uitgaande, dat de beleidsvoornemens dan wel voldoende smart of controleerbaar vastgesteld kunnen worden.

Het is bekend, dat de PRD liever een raadsakkoord dan een coalitieakkoord had willen zien en dat vervolgens alle fracties betrokken werden c.q. gegevens hadden mogen aandragen voor in dit geval een perspectiefnota. Op GB, PRD en het CDA stemden 29,9% of 4734 kiezers, die via hen gehoord willen worden. Er ontstaat een zogeheten "democratisch tekort" als de coalitie-dragende partijen middels vooroverleg qua standpuntbepaling andere fracties eigenlijk uitsluit en zodoende de stem van een deel van de kiezers er niet echt meer toedoet. Wanneer machtsbehoud relevanter gevonden wordt dan de inhoud als zodanig dan staat dat het willen zijn van een democratische overheid per definitie in de weg.

De nota zegt op allerlei manieren inwoners meer te willen betrekken bij het beleid. Hoe dan? Wanneer ondanks goede voornemens er in het gemeentehuis en bij het gemeentebestuur intern en extern in feite toch een top-down-cultuur in de trant van wij-bepalen-wel-wat goed-voor- je-is blijft bestaan, dan klopt er iets niet.

Veel inwoners en organisaties raken of zijn het spoor bijster. Belangrijke oorzaken betreffen een gebrek aan integraal werken, het omgaan met door de raad vastgestelde beleidszaken en communicatieproblemen.

Drie voorbeelden noemen wij in de tweede termijn.

In algemene zin ziet de PRD graag een dienende overheid, die naast de inwoner staat. Niet de financiële middelen staan centraal, maar het antwoord op de vraag hoe we de inwoner of een instelling kunnen helpen. Dat en dat alleen zou wat de PRD betreft de voornaamste afweging inzake het te voeren beleid moeten zijn.

Als bijvoorbeeld zelfredzaamheid afgekocht wordt met geld etc. en je verder de boel de boel laat, dan ben je als overheid blind, omdat je niet wilt inzien, dat helaas mensen en organisaties niet altijd in staat zijn om zichzelf te redden. Zelfredzaamheid mag geen modieus woord zijn en gebruikt worden als excuus om afstand te doen van de eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid.

De PRD ziet het als een gezamenlijke opdracht om te werken aan het imago van een betrouwbare- en dienstbare Renkumse overheid. Zoals de Romeinse keizer Marcus Aurelius in de 2^e eeuw al zei: "We zijn geboren om samen te werken, elkaar tegenwerken is in strijd met de natuur.

De PRD gaat **vooralnog** met deel 1 Het Inhoudelijk Perspectief van de Perspectiefnota behoudens het Financiële Perspectief (deel 2) akkoord. Bij de Begrotingsbehandeling voor het jaar 2019 bepalen we ons definitieve standpunt.

Bijdrage D66

Wat een aanloop naar dit moment. Bijzonder hoeveel er gebeurt in onze gemeente, een overheid en samenleving die werken aan een zelfredzaamheid die kan anticiperen op een snel veranderende tijdsgeest en maatschappij. Niet alleen qua ideologie maar ook technisch en praktisch willen we het anders. D66 staat voor dit alles en ziet dat daarbij ook grenzen zijn. Van belang is ten eerste een organisatie die klaar is voor deze veranderingen. De mooie plannen en visies die er al liggen verdienen deze basis.

Echter we hebben te maken met een snel veranderende samenleving en veel nieuwe taken die op de gemeenten afkomen zoals: de Omgevingswet, uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal 2040, Digitale dienstverlening. Taken waar veelal geen extra middelen voor worden verstrekt. Met financiële tegenvallers in de september circulaire. We staan de komende jaren dan ook voor een zeer grote uitdaging, waarbij lastige keuzes moeten worden gemaakt. We gaan deze uitdaging aan samen met de inwoners, ondernemers en organisaties. Het belang van onze inwoners staat voorop.

Na deze korte inleiding willen we graag nader ingaan op de kaders.

De veranderingen in de samenleving gaan snel en dit vraagt om een nieuw samenspel tussen gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Men verwacht een toegankelijke en bereikbare lokale overheid die vanuit een positieve grondhouding samenwerkt en anticipeert.

Het kader dat wij hierbij willen meegeven is: Zorg eerst dat de organisatie klaar is om op alle veranderingen slagvaardig in te kunnen spelen. De ontwikkelingen in de organisatie gaan ons inziens te langzaam, u blijft teveel in de startblokken hangen. Om uitvoering te kunnen geven aan alle mooie visies en plannen moet de nieuwe organisatie hierop toegerust zijn.

D66 mist een actief en proactief optreden. Er zijn twee ontzettend belangrijke onderwerpen die van invloed zijn op kunnen zijn op het welzijn van onze inwoners en dat is het dossier Parengo en dat is het dossier vliegveld

Lelystad. Nergens in deze nota geeft u ook maar enige prioriteit aan de aanpak van deze onderwerpen die grote gevolgen kunnen hebben voor Renkum.

Het kader (hoort het bij samenleving? Omgeving? Organisatie ? U zegt het maar!) dat heel belangrijk voor ons is gaat over het behalen van de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid die wij ons als gemeente hebben gesteld. De vraagstukken op het gebied van klimaat en duurzaamheid zijn te groot en te ingewikkeld om los van elkaar aan te pakken. Niemand heeft de oplossing alleen in handen. Samen de krachten bundelen is noodzakelijk.

Onderwijs, voor D66 een heel belangrijk onderwerp. Het kader dat we hier willen meegeven is dat er op korte termijn een visie wordt ontwikkeld en wordt doorgepakt op samenwerking en taakverdeling tussen onderwijs, opvang, zorginstellingen en de gemeente ten einde integrale kindercentra in frisse, duurzame schoolgebouwen mogelijk te maken binnen het IHP.

Het volgende onderwerp waar we het vandaag over willen hebben is het sociaal domein

D66 is van mening dat het daadwerkelijk tot stand brengen van de transformatie in het Sociaal Domein nog steeds een enorme opgave is. Financiën en dorpsgericht werken spelen hierbij een belangrijke rol. Maar is onze organisatie klaar voor dorpsgericht werken? College we weten dat het Masterplan Sociaal Domein en het onderliggende investeringsplan geëvalueerd worden en dat de evaluatie eind oktober/begin november klaar zal zijn. College kunt u dit bevestigen en aangeven in hoeverre u al bezig bent dorpsgericht te gaan werken. Hoe ver staan we?

Toegankelijkheid is een groot en verstrekkend begrip. Het VN verdrag stelt dat de gemeenten een actievere rol moeten vervullen. Wij roepen het college op om die actieve rol op te pakken, zodat iedereen met een beperking, jong of oud, mensen met een dementie onderdeel kan uitmaken van onze maatschappij. Het kader dat we willen meegeven is: stel een lokaal inclusieve agenda op na overleg met mensen met een beperking en/of hun vertegenwoordigers, de Adviesraad Sociaal domein en maatschappelijke instellingen en ondernemers. Zorg voor bekendheid en bewustwording in de gehele gemeente.

Sport, kan volgens D66 nog breder worden ingezet door gebruik te maken van zijn verbindende kwaliteiten door te focussen op gezondheidspreventie. Het kader dat we willen meegeven is dat er ten aanzien van sport en bewegen ook een duidelijk twee sporen beleid moet zijn. Naast de fysieke investeringen in sportvoorzieningen voor de bestaande verenigingen moet er nog meer ingezet worden op de preventieve en verbindende kwaliteiten van sport.

Voorzitter nog even een ander puntje waar we aandacht voor willen vragen.

Er zitten in de Perspectiefnota een aantal mooie lijnen waar we ons als D66 goed in kunnen vinden. Van belang hierbij is wel dat de samenhang tussen het inhoudelijk en financieel deel wordt verbeterd.

Voorzitter, ik rond af. D66 wil niet alleen buiten maar ook binnen de gemeente grensoverschrijdend te werk gaan, en dit op heel veel gebieden. Klimaat en duurzaamheid. Breng inwoners, bedrijven en organisaties samen en stimuleer deze duurzaamheidsmaatregelen te nemen. Zorg en inwoners. Breng huisarts, onderwijs en overige zorginstellingen samen. Verbind onderwijs en afvalbeleid. Zet sterk in op de inwonersinitiatieven en benut cofinanciering effectief, investeer zo ook op het gebied van lokale toerisme en economie. D66 wil vooruit.

Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel succes met de vertaling van deze perspectiefnota naar een sluitende meerjarenbegroting.

Bijdrage CDA

Voorzitter, het CDA heeft kennisgenomen van de Perspectiefnota 2018 – 2022, waarin de vertaling van het coalitieakkoord te lezen is, en van de beantwoording van de gestelde vragen, waarvoor dank aan allen die daaraan hebben meegewerkt.

De perspectiefnota geeft ook een nadere uitwerking van het coalitieakkoord. Een ambitieus plan, waarbij wordt aangegeven dat er nog gezocht wordt naar alternatieve financieringsbronnen via het intergemeentelijk subsidiebureau. Voor cofinanciering is er een reserve cofinanciering ingesteld. Het is echter nog lang niet allemaal zeker dat de alternatieve financieringsstromen ook daadwerkelijk gaan stromen. Je kunt daar eigenlijk geen begroting op bouwen. De stormvastheid van de begroting van Renkum lijkt hiermee zijn tijd te hebben gehad. Daar komt nog bij de raadsbrief van 24 september jl., die ook al geen rooskleurig beeld schetst. € 600.000 tekort voor 2018 en voor de jaren daarna een tekort tussen de € 400.000 en € 500.000. Dat vraagt om maatregelen en prioriteiten stellen, ook binnen het coalitieakkoord.

U geeft de Raad in heroverweging om de perspectiefnota niet vast te stellen maar deze richtinggevend / ter kennisneming te behandelen. Het CDA is er altijd al voorstander van geweest om deze nota richtinggevend te behandelen waarbij het college de ruimte en de vrijheid, binnen de kaders die de raad meegeeft handelt om nog aanpassingen te doen. Zeker nu na het verschijnen van de septembercirculaire.

Het CDA heeft bij de VJN 2017, en bij de begroting 2018 al aangegeven grote zorgen te hebben over de post Personeel en Organisatie. Wij zijn inmiddels een ruim jaar verder, en hebben inmiddels een beeld wat er

verbeterd moet worden. U heeft aangegeven met een plan van aanpak te komen dit najaar. Wij verwachten van u dat dit ook met de grootst mogelijke voortvarendheid wordt opgepakt. Wij verwachten een op deze tijd afgestemd personeelsbeleid waarbij ruimte geboden wordt voor ontwikkeling en mobiliteit en flexibiliteit! Daarbij moet er toch echt iets veranderen. Uitloopschalen zijn zeker niet meer van deze tijd en zijn een sta in de weg om te kunnen hervormen. Renkum is zo ongeveer de laatste gemeente die dit beloningssysteem nog hanteert. Waarom lukt het ons niet om ook dit punt te hervormen? Ook hier verwachten wij voortvarend en adequaat optreden van het college. Ook het ziekteverzuimpercentage zal verder naar beneden moeten. Ook hier ligt er een opgave voor het College, zeker wanneer dit arbeid gerelateerd is. Genoeg onderzocht, aan de slag nu. U vraagt ons kaders mee te geven voor de begroting.

Als eerste geven wij wederom aan dat de Zorg toereikend en adequaat verleend moet worden. Dat houdt niet in dat er niet gestuurd kan worden op de kosten. De vraag komt daarbij wel op of Renkum wel kan sturen of dat alles via de regio wordt beslist. Er zijn ook gemeenten die goede zorg verlenen en waarbij het beschikbare budget uitgangspunt is geweest. Ook daar zou eens naar gekeken kunnen worden.

Een volgend punt is dat voorkomen moet worden dat Renkum onder preventief toezicht wordt geplaatst. Dit vraagt om de nodige investeringen op onderhoud. Ook de financiën zullen op orde moeten zijn. Het CDA ziet de nodige voorstellen hiervoor bij de begroting met belangstelling tegemoet.

Dan voorzitter een punt waarvan wij ons afvragen of de ambtenaren belast met de uitvoering van onderhoud / renovatie en reconstructie van wegen bekend zijn met het geratificeerde VN-verdrag toegankelijkheid. U heeft onlangs een brief mogen ontvangen van een inwoner van onze gemeente, waarbij de situatie in de Weverstraat werd aangegeven als een afgerond project waarbij zijn inziens onvoldoende rekening is gehouden met de uitgangspunten van dit verdrag. De filmpjes op facebook en twitter spreken voor zich. Wat gaat u hieraan doen?

Dan het wegenonderhoud. Wij hebben al aangegeven dat de provincie nadrukkelijk kijkt hoe Renkum omgaat met het onderhoud wegen. De vraag die opkomt is: Geven we het geld uit aan de juiste knelpunten? Dat er een extra impuls moet komen is helder. Wij verwachten van het college dat er een duidelijk plan van aanpak komt voor het onderhoud zodat we weer op het afgesproken niveau komen. Een ander punt van aandacht van het CDA is het tegengaan van sluipverkeer door onze dorpen. Met name de dorpen Renkum en Heesum hebben in toenemende mate last van sluipverkeer dat het knooppunt grijsord mijdt. Dit speelt met name aan de westkant van Renkum en de oostkant van Heesum. Zeker het zware doorgaande vrachtverkeer hoort hier niet. Wij verwachten dat het college hier passende maatregelen treft om dit gedrag te ontmoedigen,

Dan vraagt het CDA toch om extra middelen om de sociale cohesie in de dorpen te vergroten en te ondersteunen. Er is de afgelopen jaren veel bezuinigd op de subsidies. Wij pleiten ervoor om toch een waarderingssubsidie in te voeren voor verenigingen waaronder de muziekverenigingen. Zij kampen met de nodige financiële problemen en kunnen hun exploitatie niet meer of nauwelijks rondkrijgen. Waarom kunnen zij in Renkum geen ondersteuning krijgen terwijl andere gemeente het verenigingsleven juist koesteren en financieel ondersteunen. Het verenigingsleven is in Renkum verschaalt en zou juist in deze tijd moeten bloeien.

Dan missen we van het College toch een alinea in deze perspectiefnota wat zij nu gaan doen aan de overlast van Parenco. Wij zien nog steeds onvoldoende inzet van u. De inwoners van Renkum die dagelijks deze overlast ervaren, verwachten dat u regie neemt op dit dossier! Pak de regie dan ook. Doe deze zaak niet af door aan te geven dat u hier geen verantwoordelijkheid in heeft en vervolgens doorverwijst naar de provincie. Dit kan echt niet zo voortduren. Ook de CDA-fractie verwacht dat de verantwoordelijk wethouder zijn verantwoordelijkheid oppakt door actief te acteren en naast de inwoners te gaan staan. Dat heeft hij toch ook beloofd in zijn verkiezingscampagne? En ja, het is een moeilijk dossier. Maar een goed regisseur kan transparant aangeven waar hij precies tegen moeilijkheden aanloopt, en wat hij vervolgens toch weer gaat doen om zijn stip op de horizon – weer een leefbaar dorp – te bereiken.

Dan geeft u aan dat er een nieuwe woonvisie komt. Het CDA verwacht van het college dat daar aandacht komt voor betaalbare woningen voor jonge gezinnen. Zo stellen we ook jongeren uit Renkum weer in de gelegenheid om na hun studie weer naar Renkum terug te keren. Te vaak horen we dat zij naar buurgemeenten moeten uitwijken omdat er geen geschikte betaalbare woningen in Renkum voor hen te vinden zijn. Ook kunnen jongeren dan makkelijker hun taak als mantelzorger op zich nemen wanneer zij dichterbij hun ouders kunnen wonen.

Daarbij komt ook dat wij het versnellen van de woningbouwopgave als een belangrijke katalysator zien voor het verbeteren van de leefbaarheid in onze dorpen. Naast jongeren dient er aandacht te zijn voor het faciliteren van de uitbreidingswensen voor gezinnen met kinderen. Wij zien graag dat dit graag vertaald in de nieuwe woonvisie waarin concrete voorstellen voor concrete projecten zijn opgenomen.

Voorzitter, afsluitend, de financiën baren onze grote zorgen. Het CDA roept u op tot transparantie en realisme. Als het College niet helder is in welke prioriteiten echt worden opgepakt en hiermee ook de eindstreep wordt gehaald, kan dat voor onze mensen in de organisatie demotiverend werken en misschien zelfs cynisme voeden. Er ligt een forse opgave bij u als college om te werken aan een gezond financieel beleid, zodat de begroting weer de nodige veerkracht heeft om het gewenste beleid uit te voeren en tegenvallers kan opvangen.

Wij wensen u hierin veel succes bij de uitvoering.

Tot zover de bijdrage van de CDA fractie.

De voorzitter schorst de vergadering voor 20 minuten.

Wethouder Mulder reageert als eerste op de eerste termijnen. Wat voor gemeente willen we nu zijn. De Perspectiefnota zou ten opzichte van het Meerjarenbeleidsplan aan de raad en inwoners meer ruimte moeten geven om input te leveren voor de perspectiefnota. De wijziging in onze sturing en controle staat nog aan het begin. Het is de ambitie van dit college deze manier van planning en control te verbeteren. De wethouder heeft genoteerd dat een en ander minder wollig kan, duidelijker wat de rol is van de gemeente en minder jargon. In de begroting vindt een concrete vertaling plaats van de doelen passend in de reguliere en specifieke activiteiten. Bovendien geeft het inzicht in op basis van welke indicatoren kan worden gestuurd en bijgestuurd. Dat geldt ook voor hoofdstuk 3 de organisatie. Een indicator is bijvoorbeeld het ziekteverzuim.

De septembercirculaire valt onverwacht slecht uit voor onze gemeente. Overigens niet alleen voor onze gemeente. Sommige gemeente kiest ervoor de discussie voor zich uit te schuiven Wij kiezen daar niet voor. In lijn met de afspraken in het coalitieakkoord willen we de financiën structureel in balans brengen. De begroting is al een tijdje niet stormvast. We wisten al dat we voor flinke uitdagingen stonden. Ons jaarresultaat is al sinds 2015 negatief en telt het tekort 2 miljoen euro. Het was al voor de septembercirculaire nodig om de OZB te verhogen met 7%. Ook voor dit komende begrotingsjaar kijken we aan tegen een tekort. We moeten met elkaar toekomstbestendige keuzes maken. En daarin wordt specifiek de aandacht gevraagd voor het sociaal domein en het structureel onderhoud van onze wegen. Waar we tot voor kort nog dachten dat we enerzijds nog konden bouwen aan wat we wilden bereiken en tegelijk onze basis op orde brengen, zoals verwoord in de Perspectiefnota, gaat de eerste prioriteit nu uit naar "de basis moet op orde". Blij dat we allemaal daarvan de noodzaak onderkennen.

De fractie van GL spreekt haar zorgen uit over de omslag in het sociaal domein richting 2020. Inmiddels is de evaluatie door het Verwey Jonker instituut gestart. Dat moet ons inzicht gaan geven over hoe we ervoor staan. Fractie PvdA markeerde het verschil tussen de paragraaf omgeving en samenleving. Begrijpt ze goed. Omgeving is al heel lang corebusiness van de gemeente, Wat betreft samenleving is het allemaal echt nog nieuw voor een deel. Onderwijshuisvesting deden we al een tijdje, maar jeugdhulp verbinden met onderwijs is een nieuwe taak van de gemeente. Gaandeweg moeten we dat meer concreet maken.

Alternatieve financieringsbronnen daar wordt naar gekeken. We zoeken voor projecten met een begin en een eind naar externe financieringsbronnen. Maar dat doet niets af van de regel dat tegenover structurele lasten structurele baten moeten staan.

Over het gemeentehuis is een opmerking gekomen over de reserve die vrij is komen te vallen. Die is niet geheel vrij komen te vallen. Er is een gedeelte bewaard voor klein onderhoud. Het noopt ons wel snel met een plan te komen hoe het gemeentehuis van de toekomst eruit komt te zien.

Wethouder Maouche reageert op vragen over zijn portefeuille. GL stelt een veelomvattende vraag. Wat te doen met het veranderend klimaat en duurzaamheid. Hoe gaan we daarmee om? We verwachten meer schade in de herfst maar hoeveel extra weten we niet. Dan is het lastig om er rekening mee te houden. Wat gaan we doen met ons beleid op bomen en bossen als het klimaat verandert? Daar gaan we mee aan de slag.

We zullen keuzes moeten maken in het soort bomen en hoe die aan te leggen en onderhouden. Daar zijn we mee bezig op dit moment. Binnenkort kan de raad hier meer informatie over verwachten.

Gevraagd wordt of we weten hoe we de ombudspersoon ofwel de functie toegankelijk gaan maken. Daar zijn we mee bezig. De ombudspersoon zou een bijdrage moeten kunnen leveren om belangrijke transities mogelijk te maken. Op dit moment heeft de wethouder hier verder geen concreet antwoord op.

D66 vraag waarom Parenco en Lelystad niet in de Perspectiefnota staan opgenomen. Dat is eenvoudigweg omdat het niet ons beleid is. Het vraagt onze volle aandacht en inzet maar we maken geen beleid op die onderwerpen.

CDA en D66 vragen naar de toegankelijkheid in relatie tot het VN verdrag. Het VN Verdrag is onderliggend aan ons beleid.

De Weverstraat heeft nog wel een aantal aandachtspunten maar een en ander is wel al 100% verbeterd. De aandachtspunten zitten in het plaatsen van borden en uitstallingen van borden en de plaatsen voor het stallen van fietsen. Het rapport dat hierover is opgesteld wordt meegenomen en een en ander wordt in samenspraak met de ondernemers opgepakt.

Binnenkort komt het pan van aanpak m.b.t. het inlopen van het onderhoud van wegen naar de raad. We doen momenteel inspecties en de keuzes maken we op basis van deze inspecties. Hoofdwegen en fietspaden hebben prioriteit.

Wethouder Rolink reageert op vragen over haar portefeuille.

Vragen over dorpsgericht werken. Het college is druk bezig met het ophalen van vragen die in de dorpen leven.

We willen de behoeften van de dorpen goed in beeld krijgen. Gesproken wordt met Renkum voor elkaar, verenigingen, organisaties en gezondheidscentra. De bedoeling is die ideeën te verbinden en dan met een plan te komen.

Het is zeker de ambitie van het college iets te doen op het vlak van waarderingssubsidies. Maar gezien de septembercirculaire moet dit in de totaliteit van de begroting worden meegenomen.

Wethouder Verstand heeft geen vragen gekregen.

Woordvoerders in tweede termijn zijn: dhr. van Lent (CDA), dhr. Bouwman (D66), dhr. Bartels (PRD), dhr. Erkens (PvdA), dhr. Janssen (GB), mw. de Roo (GL), dhr. de Boer (VVD).

CDA:

De basis op orde dat wachten we af en we kijken uit naar de begroting. Parenco vraagt om een Parenco wethouder. Als de wethouder aangeeft Parenco is niet ons beleid dan doet dat wat met de inwoners. Dat doet pijn. We moeten naast de inwoners gaan staan. Doe daar iets mee. U zei zelfs dan moet de lijn maar dicht. Toegankelijkheid is inclusief beleid zegt u, maar u voert nog geen inclusief beleid. Graag het rapport aan de raad sturen over de Weverstraat.

D66:

De ontwikkelingen in het gemeentefonds met de komst van Interbestuurlijk Programma (IBP) ziet D66 als een kans voor onze gemeente. Wij vragen ons college om hier nader onderzoek naar te verrichten. Welke aanknopingspunten voor cofinanciering zien wij in het voorgenomen beleid en hoe kunnen wij wensen vanuit het coalitieakkoord koppelen aan het IBP? Daarover ziet onze fractie graag de visie van het college uitgewerkt in de begroting.

Lokale inclusieve agenda opstellen. Met de adviesraad sociaal domein samen uitwerking geven aan VN verdrag. Niet ons beleid zegt de wethouder maar welke rol ziet de wethouder dan wel in het Parenco dossier. Raadsbreed gaan werken vindt D66 erg belangrijk.

PRD:

Het Groenstructuurplan zegt dat het dorp Renkum te weinig groene longen kent en dat er een inhaalslag moet plaatsvinden. We bouwen het dorp Renkum steeds voller en waar komen dan de groene longen? Een gemiste kans voor het bouwplan 3b4 Zuid (hoek Mr. van Damweg / Hogenkampseweg)! Komt er nog een korte notitie waaruit blijkt hoe het college deze inhaalslag denkt te realiseren?

De gemeenteraad stelde vast, dat er op de basisscholen één jaar zwem-onderwijs zou worden gegeven. Zonder de raad erbij te betrekken regelde het vorige college op de valreep, dat met ingang van het schooljaar 2018/2019 er nog maar sprake mag zijn van 2 x 8 zwemweken verdeeld over 2 leerjaren. Afgezien van het feit, dat de PRD deze wijziging op inhoudelijke gronden verwerpt, werd een beleidskader gewoon genegeerd. Dat kan echt niet!

De regie uitsluitend overlaten aan een projectontwikkelaar en die in de uitvoering van zijn plannen warm ondersteunen, zoals bij de kwestie Geelkerkenkamp is gebeurd, ging ten koste van de inspraak van en de communicatie met de inwoners.

In specifieke zin noemen wij enkele aandachtspunten in de tweede termijn.

- Is er vanuit de samenleving wel behoefte aan een Nota Dierenwelzijn? Het is raar, dat we nu ineens wel een wethouder voor dierenzaken hebben en de portefeuille volksgezondheid nu verdwenen is. Wij hebben juist behoefte aan een Nota Lokaal Gezondheidsbeleid met aandacht voor sport, zoals schoolzwemmen, beleid op het gebied van eenzaamheid, aandacht voor dementerenden etc. Wist u overigens, dat leven met luchtverontreiniging je kans om vroeg te overlijden met 5% verhoogt, zwaarlijvigheid met 20% en leven met eenzaamheid met 45%?
- De PRD wil een visie vastgesteld hebben m.b.t. het plaatsen van zonnepanelenweiden (zie de tekst van onze motie). Dit om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen.
- We vinden het van belang om op korte termijn inzage te hebben in het reilen en zeilen van het "Huis van Renkum" om het beleid en de middelen eventueel bij te stellen.
- Hoe moet onze kernorganisatie eruit zien en hoe staat het met de bestuurskracht? Wat is nodig om de organisatie optimaal en duurzaam te laten functioneren? Zijn we nu op de goede weg? Een second opinion voor 2019 over de gang en stand van zaken, de te volgen route die afgelegd zou moeten worden etc. helpt ons het gevoel te krijgen, dat we verantwoord bezig zijn. Extra gelden voor de organisatie zouden dan ook tot nader order geparkeerd moeten worden.
- Met grote belangstelling kijken we uit naar de uitwerking van pagina 27 waar staat, dat het gemeentelijk

vastgoed aan moet sluiten op onze maatschappelijke doelen. De locatie van het voormalige schoolgebouw aan de Talsmalaan in Oosterbeek kan ingezet worden voor ZOOM (Museum voor Landschap, Kunst & Cultuur) en het voormalig kloostergebouw te Renkum voor het Papier-museum. Zodoende lenen beide locaties zich voor activiteiten, die het economisch klimaat versterken. Musea zijn de hoeders van ons erfgoed en geven een gezicht aan de identiteit van onze fraaie dorpen.

GB stelt terecht dat nader voorzien moet worden in de beantwoording van de vraag "welke raad willen we zijn". Maar we moeten dit dan wel naast hetgeen leggen dat we al vastgesteld hebben. D66 zegt heel duidelijk zich in te zetten voor inwonersinitiatieven. Maar D66 zegt ook er moeten keuzes gemaakt worden. Hoe daar mee omgaan? CDA spreekt over sociale cohesie, blij met opmerkingen over de muziekverenigingen. PRD heeft hier al eerder een motie voor ingediend. Ombudspersoon, vreemd de opmerking dat deze óns kan helpen. Die is er toch voor inwoners? Onderwerpen ophalen bij dorpen, prima maar dat doen we al jaren. Tenslotte morgen begint de week van de eenzaamheid. PRD pleit ervoor dat we op dit thema een rol gaan vervullen.

PvdA:

Het college heeft volop kaders meegekregen van de fracties. Een alomvattend kader is genoemd "de basis op orde". De wethouder heeft in haar bijdrage ook aangegeven dat het daar omdraait. Er is een motie opgesteld die hier nader op in gaat. Het is een motie namens de hele raad.

PvdA stelt voor het inhoudelijk deel van de Perspectiefnota vast te stellen en het tweede deel ter kennisname aan te nemen.

De Raad in vergadering bijeen behandelend de Perspectiefnota 2018-2022

Raad in vergadering bijeen behandelend de Perspectiefnota 2018-2022

Constateerend dat:

- het college in de inleiding van de perspectiefnota aan de raad vraagt kaders mee te geven aan het college die leidend zijn bij het opstellen van de begroting;
- deze perspectiefnota de komende jaren zal worden geactualiseerd mogelijk als gevolg van bijstelling van de koers;
- de septembercirculaire voor Renkum voor 2018 een tekort laat zien van ruim € 600.000,- en voor de jaren 2019 tot en met 2022 van € 400.000,- tot € 500.000,- per jaar;
- als gevolg van de financiële consequenties van de perspectiefnota de meerjarenbegroting 2018-2022 zonder aanvullende maatregelen een aanzienlijk tekort zal vertonen;

Overwegende dat:

- zowel in het coalitieakkoord als in de perspectiefnota staat dat de 'basis op orde moet zijn';
- als gevolg van tekortschietende middelen prioriteiten gesteld moeten worden wat betreft de soort en de omvang van de gemeentelijk uitgaven;
- in de perspectiefnota aanzienlijke bedragen zijn opgenomen voor de dekking van het tekort op het personeelsbudget, inclusief uitlooschalen en ziektevervanging, en de noodzakelijke ontwikkeling van de huidige organisatie naar een bij onze gemeente passende organisatie;
- momenteel het masterplan sociaal domein en het onderliggende investeringsplan worden geëvalueerd mede in verband met de financiële gevolgen ervan voor de komende jaren;
- de provincie de gemeente verplicht er op toe te zien dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is;
- wanneer de meerjarenbegroting niet structureel en reëel in evenwicht is de provincie kan besluiten dat de

begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd voordat deze kan worden uitgevoerd;

- de raad tijdens de behandeling van de begroting 2018 het college middels een motie heeft opgedragen om op korte termijn, in ieder geval vóór de behandeling van de Voorjaarsnota 2018 met een onderbouwd voorstel te komen wat betreft de bedragen die voor de periode 2019-2021 gereserveerd moeten worden voor de organisatieontwikkeling.

Draagt het college op:

- de raad op de kortst mogelijke termijn, maar in ieder geval voor het einde van 2018, een overzicht te doen toekomen van tijdelijke en structurele maatregelen die genomen moeten worden om te komen tot een meerjarenbegroting die voldoet aan de door de provincie gestelde eisen. In het overzicht moet ook zijn aangegeven wat de gevolgen van de maatregelen zijn voor de doelen en de ambities in de Perspectiefnota;
- de raad op de kortst mogelijke termijn, in ieder geval voor het einde van 2018, een overzicht van concrete maatregelen te doen toekomen die in 2019 en de jaren er na genomen moeten worden om te komen tot een toekomstgerichte en toekomstbestendige organisatie (inclusief sociaal domein) met voldoende kwaliteit;
- de raad op de kortst mogelijke termijn, in ieder geval in het voorjaar van 2019 voorstellen te doen voor maatregelen die in 2019 en de jaren er na noodzakelijk zijn om de uitvoering van het sociaal domein financieel duurzaam en toekomstbestendig te maken;

En gaat over tot de orde van de dag.

GB:

De basis op orde, pak de drie punten uit de opdracht en breng daar focus op aan. Dat zijn het Sociaal domein, de organisatie en de basis op orde. Dat is nog steeds heel veel. Maak duidelijk naar inwoners wat de basis is. Zo kweek je begrip.

Dorpsgericht werken, GB is benieuwd naar hoe het college dat doet, waar de informatie wordt opgehaald en bij wie. Het zou mooi zijn als die informatie opgehaald wordt en dat die actief gedeeld wordt met de raad.

Bij het dorpsgericht werken horen we nog weinig dat de ondernemers worden betrokken. Zoeken naar manieren om ondernemers te versterken staat wel in de Perspectiefnota. GB wil graag van het college weten hoe dit wordt opgepakt.

Op Veentjesbrug is recent het initiatief 'Restore' van start gegaan. Een tweede leven voor tweedehandsspullen. Inwoners brengen hun spullen en ze worden verkocht in Wageningen en Ede. Dat schuurt. We hebben eigen kringloopwinkels. Hoe kijkt het college hier tegenaan?

Mw. de Roo (GL) interrumpeert. Op dit moment brengen mensen hun spullen naar Veentjesbrug, maar kunnen dit ook doen naar de kringloopwinkels in onze eigen dorpen. De inwoners hebben dan een keuze. GB vindt dat de gemeente nu concurreert met de eigen kringloopwinkels.

GB vraagt aandacht voor Lelystad en Deelen en de koppeling met duurzame energieopwekking. Rondom duurzame energieopwekking moet overlast zeker meewegen. Vraag: hoe ziet het college dit en hoe weegt het college leefbaarheid en overlast mee. Hoe gaat college hiermee om als Deelen en Lelystad hun plannen uit kunnen voeren.

Als het college prioriteit geeft aan de basis op orde, waarom kiest het college er dan voor energie en wellicht geld te steken in het tot stand brengen van een centrum voor landschap, kunst en cultuur?

GL:

Kern van het debat is of het coalitieakkoord verwerkt is in deze perspectiefnota. Het college heeft een duidelijk verhaal geleverd en indicatoren gepresenteerd. De septembercirculaire moet nog verwerkt worden. Het inhoudelijke stuk kan worden vastgesteld en het financiële stuk ter kennisname.

Twee vragen te vaag beantwoord. Stormschade komt er, maar kijk proactief en vooruit en anticipeer hierop.

Klimaatverandering gaat veel schade opleveren. Dus kijk er goed naar.

Dorpsgericht werken; kunnen initiatiefnemers ook echt terecht en verdwijnen/verdwalen ze niet in het systeem.

Geef het dorpsgericht werken vorm samen met de inwoners.

Interruptie dhr. Velthuisen (GB) gaat het GL alleen om stormschade aan bomen.

GL: nee, het gaat ook om de gehele groenstructuur.

VVD:

VVD wil graag dat de evaluatie Sociaal domein gedeeld wordt met de raad. VVD ondersteunt de visie van het college als het gaat om de landgoederen en buitenplaatsen, dat indien marktpartijen en/of instellingen over meer deskundigheid beschikken op het gebied van beheer en ontwikkeling, wij dit moeten onderkennen en daar naar moeten handelen, en ook dat met betrekking tot het zoeken naar ruimte voor duurzame energieopwekking die

zoveel mogelijk bijdraagt aan onze doelstelling om in 2040 klimaatneutraal te zijn, moet zijn voorzien van een positieve business case.

Het beveiligen van de spoorwegovergang in Wolfheze met extra spoorbomen, zodat het eilandperron vanaf de overweg ontsloten wordt, is een goed voornemen. Als hiervoor eventueel extra budget nodig is horen wij dat graag tijdig van het college.

Maar er dreigt nog iets anders waarvoor wij wel onze wenkbrauwen fronsen. ProRail dreigt de kosten voor het realiseren van een spoorwegtunnel deels bij de gemeente neer te willen leggen. Het college heeft in een brief gericht aan de provinciale fracties al aangegeven dat er een bijdrage verwacht wordt van de gemeente van ca. 5 miljoen. Volgens recent ontvangen informatie blijkt echter dat deze kosten nog wel eens fors hoger kunnen uitpakken.

Als wij ons als gemeente in dit dossier niet weerbaarder opstellen ligt er een molensteen voor ons klaar. Laat duidelijk zijn. De VVD Renkum wil dat de verbetering van de overweg en daarmee de ontsluiting van het eilandperron zo snel mogelijk ter hand wordt genomen en zeker, daar doen we aan mee. Maar de tunnel is volgens ons primair een opdracht voor ProRail en dus moet daar in eerste instantie ook de financiering gezocht worden.

Verder nemen wij als gemeente de bestuurlijke regie op het realiseren van een centrum van Landschap, Kunst en Cultuur. Hierbij gaan wij er van uit dat de kosten voor realisatie komen te liggen bij de initiatiefnemer zelf.

In het financieel overzicht behorende bij de nota is een bedrag € 23.000,- opgenomen als renteconsequentie weerstandsreserve, omdat gelden worden onttrokken aan de algemene reserve en vervolgens opgenomen worden als weerstandsreserve. Wel vreemd is dat over de algemene reserve wel rente als dekkingsmiddel wordt ingezet en bij de weerstandsreserve niet. Dat is onlogisch en wij willen graag weten of en hoe dit indertijd genomen besluit kan worden herzien.

Volgens een op onze vraag gegeven antwoord wordt rekening gehouden met het samen optrekken met gemeenten die ook grote jeugdzorginstellingen hebben als het gaat om financiering. Wij vinden het wel van belang om dit actiepunt op te nemen in de eerstvolgende perspectiefnota

Wethouder Mulder reageert op de tweede termijnen.

De ingediende motie straalt urgentie uit en die voelt het college ook. We moeten stappen zetten om draagvlak te creëren en draagvlak te behouden en we moeten het goede gesprek hierover voeren. In de begroting worden al stappen gezet en in november volgt dit eerste goede gesprek hierover. Wat betreft de evaluatie sociaal domein verwachten we in december de resultaten. Ook worden stappen gezet met betrekking tot de organisatieontwikkeling. Maar de basis op orde brengen en het goede gesprek voeren, is niet met drie maanden afgerond. De begroting moet op langere termijn en structureel op orde zijn. Dat is de ambitie.

Als we de motie zo kunnen interpreteren en we u daarin mee kunnen nemen dan nemen we de motie over. De vraag van D66 over het interbestuurlijk programma, dat is aangenomen tijdens het VNG congres. Het college is alert op mogelijkheden voor externe financiering.

Wethouder Verstand reageert op de tweede termijnen.

Over de spoorweg Wolfheze is volgende week meer informatie bekend. Niet alleen ProRail ook de gemeente zal hieraan een bijdrage moeten leveren. We zijn er alert op dat deze bijdrage zo laag mogelijk is. Mede door de opstelling van het college is er een enorme vaart in het proces gekomen.

Uw raad vraagt naar het centrum landschap, kunst en cultuur. Het college is hiermee bezig omdat dit een opdracht is van de raad. Maar afgezien daarvan zien we ook een toegevoegde waarde voor ons cultureel erfgoed, economische profijt en aantrekkingskracht voor toerisme. Een ding is zeker, beide initiatieven willen geen millimeter wijken van hun eigen locatie. Binnen een paar weken is er meer duidelijkheid over meest kansrijke initiatief.

Wat betreft het amendement van de PRD betreffende de zonnepanelen merkt de wethouder op dat ook in onze gemeente initiatieven zijn en daar willen we een bijdrage aan leveren. In onze gemeente is er weinig ruimte voor. De enige mogelijkheid is in de agrarische gebieden en dan moet het ook landschappelijk ingepast worden. Wat moet je daarover dan in beleid verwoorden? De wethouder raadt het amendement niet sterk af, maar zou het ook niet doen.

Wethouder Rolink reageert op de tweede termijnen.

Volksgezondheid valt binnen de Wmo. Week tegen de eenzaamheid, start morgen. De wethouder geeft aanstaande vrijdag de aftrap. Zij ziet een koppeling met vrijwilligers en mantelzorg om eenzaamheid tegen te gaan.

Toegankelijkheid wordt meegenomen bij het project dat we samen oppakken met ondernemers. Iedereen moet kunnen deelnemen aan de inclusieve samenleving.

Het dorpsgericht werken pakt de wethouder op door bijvoorbeeld samen met huisarts te wandelen en ze heeft met inwoners gesproken wat nodig is om dit verder invulling te geven.

Zwaardere zorg vervangen voor lichtere zorg is onderdeel van de evaluatie van het sociaal domein.

Wethouder Maouche reageert op de tweede termijnen.

Thema Lelystad, Deelen en Parenco en kwaliteit van de omgeving. Volgende week komt de wethouder tijdens de actieve informatieplicht in de commissie met een update. Als gemeente ben je verantwoordelijk voor een gezonde leefomgeving dat staat als een paal boven water. Dus hieraan wil het college invulling geven en wil ook naast de inwoners gaan staan. Met Parenco gaat het college over de motie praten. Ook de opdracht van de raad wordt meegenomen. Als er geen oplossing komt, dan is dit volstrekt onacceptabel. Het college is in de klankbordgroep geweest. De bijeenkomst is in een productieve en positieve sfeer verlopen. Toezeggingen van Parenco stemmen hoopvol. Er zijn punten die voor verbetering kunnen zorgen. Daar gaan ze mee aan de slag. Hier doet de wethouder volgende week verslag van.

Groene longen behouden is bestaand beleid voor ons. Met de klimaatverandering ligt er een grote opgave voor ons.

Wat betreft Restore is de intentie niet om andere winkels uit de markt te concurreren. Er komen nog veel bruikbare spullen in de bakken van Veentjesbrug en dat is zonde. We streven naar een circulaire economie. Impact klimaatverandering wat betekent dat voor de mogelijke schade?. De impact zal fors zijn, we moeten echt gaan kijken hoe we daarmee omgaan en ervoor zorgen dat we niet achteraf voor verrassingen komen te staan. We hebben echter al achterstanden en met het bestaande budget moeten we het wel doen. De financiële vragen van VVD worden schriftelijk beantwoord.

In derde termijn: dhr. Streefkerk (GB) over Restore, dhr. Erkens (PvdA) over de raadsbrede motie, dhr. de Boer (VVD) vraagt naar de evaluatie Sociaal Domein, mw. de Groot (GL) reageert op het amendement van de PRD, dhr. Janssen (GB) heeft vragen over het rapport m.b.t. de Weverstraat.

De voorzitter antwoordt op de vragen over de organisatie. Er wordt enorm hard gewerkt binnen de organisatie. We beseffen dat we aan de bak moeten. We trekken samen op en u wordt meegenomen. We hebben elkaars kennis en kunde nodig. Maar geef ons de ruimte om de zaken goed op orde te krijgen.

Wethouder Maouche antwoordt nog op de vraag van GB. Het rapport over de Weverstraat heeft de gemeente niet zelf gemaakt. Dat is gemaakt door iemand van de adviesraad van Sociaal Domein en wel gratis. Bij de opening kwamen we hem tegen en hebben hem gevraagd het rapport te delen. Daar waar het gaat om de molgoot dat wordt herbestraat. De straat is daar opgehoogd en dat moet worden herbestraat. Dat is net een centimeter te hoog.

Mw. de Groot (GL) energie opwekken met zonnepanelen weides daarvoor moet je zaken tegen elkaar af kunnen wegen. Dhr. den Burger (VVD) dit zou een prachtig onderdeel kunnen zijn voor de omgevingsvisie.

Besluit:

Het dictum van de Perspectiefnota wordt aangepast.

Deel 1 Inhoudelijk Perspectief (blz. 5 t/m 28) vaststellen unaniem

Deel 2 Financieel perspectief voor kennisgeving aannemen.

De voorzitter brengt het amendement van PRD in stemming. Het amendement wordt met 3 stemmen voor (PRD) en 20 stemmen tegen (D66, VVD, GL, PvdA, GB, CDA) verworpen.

De Perspectiefnota deel 1 wordt unaniem aangenomen.

De motie is raadsbreed ingediend en overgenomen door het college.

Actie:

De vragen van de VVD worden schriftelijk beantwoord.

6. Benoeming leden Klankbordcommissie.

Vooraf is een ieder van de raad gevraagd of hij/zij ermee kan instemmen dat over dit raadsvoorstel per acclamatie wordt besloten.

Besluit:

De volgende raadsleden zijn benoemd tot leden van de Klankbordcommissie van de raad conform de verordening op de vertrouwenscommissie 2016:

Mw. de Roo

Mw. van Bentem

Dhr. Bouwman

	<p>Dhr. de Boer Dhr. Bartels Dhr. Erkens Dhr. van Lent</p>
	<p>Actie:</p>
7.	<p>Zienswijze ontwerpbegroting 2019 Veilig Thuis.</p> <p>De commissievergadering van 12 september jl. adviseerde uw raad een zienswijze in te dienen ondanks dat het dictum van het raadsvoorstel anders luidt. Het college heeft deze zienswijze voorbereid en deze is aan u toegezonden. De zienswijze luidt:</p> <p>“Om onze taken goed te kunnen uitvoeren is het van belang dat wij ook kunnen beschikken over informatie van andere Veilig Thuis organisaties, zodat wij een betere beoordeling kunnen doen van uw uitvoering. Daarom zouden wij graag zien dat uw organisatie bij de jaarstukken een recente benchmark met andere Veilig Thuis regio's en een korte analyse meestuurt.”</p> <p>Kunt u instemmen met deze zienswijze of wenst iemand hierover nog het woord?</p> <p>Woordvoerders in eerste termijn zijn: dhr. Hoge (VVD), mw. Weeda (PvdA), mw. Vink (GL),</p> <p>Opmerking PvdA: Er moet ook ruimte worden geboden aan professionals en dat mist in de zienswijze. Wanneer de wethouder dit meeneemt in de AB vergadering, kan PvdA instemmen met de zienswijze.</p> <p>Opmerking GL: De zorg moet van goede kwaliteit zijn en daar moet controle op zijn. Belangrijk dat de raad inhoudelijke informatie krijgt over de kwaliteit van de zorg en of er een inspectie komt.</p> <p>Wethouder Rolink reageert op de eerste termijn en zegt de opmerkingen van de PvdA mee te nemen.</p>
	<p>Besluit: Vastgesteld</p>
	<p>Actie: De zienswijze wordt verstuurd aan Veilig Thuis.</p>
8.*	<p>Zienswijze meerjaren programmabegroting 2019-2022 Bedrijfsvoeringorganisatie De Connectie.</p> <p>Afgehamerd</p>
	<p>Besluit: Vastgesteld</p>
	<p>Actie: De zienswijze wordt verstuurd aan De Connectie</p>
9*	<p>Wijziging Regeling Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein.</p> <p>Afgehamerd</p>
	<p>Besluit: Vastgesteld</p>
	<p>Actie: n.v.t.</p>
10.*	<p>Opleidingsplan raad 2018-2022.</p> <p>Afgehamerd</p>
	<p>Besluit: Vastgesteld</p>
	<p>Actie: De griffie voert het Opleidingsplan conform uit.</p>

10a. **Motie Vreemd aan de Orde Smurfit Kappa Parenc**

Woordvoerders in eerste termijn: dhr. Wessels (CDA), dhr. Hollink (VVD), dhr. Erkens (PvdA), dhr. Streefkerk (GB), mw. Engelsma (GL), mw. Kreuzen (D66), dhr. Modderkolk (PRD).

GB vraagt of de wethouder en GL staan achter de woorden uitgesproken in maart dat als er geen oplossing komt dat de betreffende productie lijn dan moet sluiten?

Wethouder Maouche reageert op de eerste termijnen. Hij is blij dat er een raadsbrede opdracht ligt. Hij gaat het voortvarend oppakken. De wethouder gaat graag met de inwoners in gesprek. De burgemeester gaat met de provincie en Parenc in gesprek.

Wat betreft de opmerkingen die hij gemaakt heeft in maart dit jaar, maakte hij die toen hij nog geen wethouder was en maakte hij die als GroenLinks-er. Op dit moment is hij wel wethouder en voelt hij de spagaat dat hij onderdeel uitmaakt van het college. De uitspraak is gedaan door GL dus moet aan GL gesteld worden.

De opdracht is duidelijk er moet een leefbare en werkbare oplossing komen voor alle betrokkenen.

Motie Smurfit Kappa Parenc

De raad van de gemeente Renkum in vergadering bijeen op woensdag 26 september 2018,

constaterende dat:

- inwoners van de gemeente Renkum sinds 2016 milieuhinder ervaren zoals geuroverlast, geluidshinder en trillingen als gevolg van wijzigingen in het productieproces bij Smurfit Kappa Parenc;
- het college van B&W en de raad van de gemeente Renkum de verantwoordelijkheid op zich hebben genomen voor het bereiken van een oplossing bij milieuhinder, zoals bij Smurfit Kappa Parenc, ook wanneer de gemeente Renkum niet het bevoegd gezag is voor het verlenen van milieuvergunningen;
- er ondanks de inspanningen van de gemeente Renkum, Smurfit Kappa Parenc en de inwoners van de gemeente Renkum weinig vooruitgang is geboekt in het verminderen van de milieuhinder;
- de provincie Gelderland milieu gerelateerde vergunningen verleent en verantwoordelijk is voor de handhaving hiervan als gevolg waarvan de gemeente Renkum formeel gezien geen mogelijkheden heeft om zelfstandig maatregelen te nemen om milieuhinder op te lossen;
- het bevoegd gezag dat de vergunning heeft verleend, de provincie Gelderland, regelmatig bekijkt of vergunningsvoorschriften en de beperkingen daarop nog actueel zijn;
- er voor de provincie Gelderland tot op heden geen reden is geweest om de aan Smurfit Kappa Parenc verleende milieuvergunningen aan te scherpen;

overwegende dat:

- de leefbaarheid van een deel van de dorpen Heelsum en Renkum onder druk staat;
- de inwoner ervan uit mag gaan dat 'het op zich nemen van de verantwoordelijkheid' betekent dat de gemeente Renkum voor de belangen van de inwoner en de ondernemingen opkomt, deze doortastend en adequaat behartigt en zich tot het uiterste inspent om ten aanzien van milieuhinder een oplossing te bereiken;

- de mogelijkheden die de gemeente Renkum hiervoor heeft door wet- en regelgeving beperkt zijn;
- de rol van de gemeente Renkum bij het zoeken naar een oplossing van de milieuhinder daardoor vooral inhoudt: het voortouw nemen; activeren; mobiliseren; bemiddelen en informeren;
- het van belang is dat de gewijzigde omstandigheden en de daardoor onder druk staande leefbaarheid van een deel van de gemeente Renkum nadrukkelijk door de raad en het college van B&W van de gemeente Renkum onder de aandacht worden gebracht van de Provincie Gelderland opdat dit voor de provincie Gelderland een extra beweegreden kan zijn om te bekijken of de vergunningsvoorschriften van Smurfit Kappa Parencó, en de beperkingen daarop, nog actueel zijn;
- het van belang is dat het college van B&W van de gemeente Renkum in contact blijft met alle betrokken partijen om daar waar mogelijk samen te werken bij het bereiken van een oplossing voor de milieuhinder en de daarbij betrokken partijen regelmatig over alle voortgang informeert;

draagt het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Renkum op om:

- zo spoedig mogelijk er bij de provincie Gelderland op aan te dringen te onderzoeken of als gevolg van de gewijzigde omstandigheden bij Smurfit Kappa Parencó de vergunningsvoorschriften van Smurfit Kappa Parencó en de beperkingen daarop nog actueel zijn;
- zo spoedig mogelijk het initiatief te nemen tot een gesprek met de directie van Smurfit Kappa Parencó over het oplossen van de milieuhinder;
- de inwoners en de raad van de gemeente Renkum met behulp van een stappenplan duidelijk te maken op welke manier het college van B&W van de gemeente Renkum zich inzet voor het vinden van een oplossing voor de milieuhinder;
- de inwoners en de raad van de gemeente Renkum ten minste maandelijks te informeren over de uitvoering van deze motie;

draagt de griffie op om:

- deze motie door te sturen aan de griffie van de Provinciale Staten van Gelderland met het verzoek de motie onder de aandacht te brengen van alle Statenfracties, alsmede aan de directie van Smurfit Kappa Parencó en de Bewonersgroep Overlast Parencó (BOP);
- bij deze motie een begeleidende brief toe voegen met als strekking dat de raad van Renkum zich zorgen maakt over de langdurige overlastsituatie die de omwonenden van Smurfit Kappa Parencó ervaren en de raad van de gemeente Renkum de provincie Gelderland met klem verzoekt om in overleg met Smurfit Kappa Parencó tot een oplossing te komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Besluit:

Motie is unaniem aangenomen.

Actie:

De motie wordt opgepakt.

10b. Motie Vreemd aan de Orde 3B4

Woordvoerders in eerste termijn zijn: dhr. Velthuizen (GB), dhr. den Burger (VVD), dhr. Erkens (PvdA), mw. de Groot (GL), dhr. Bouwman (D66), dhr. Bartels (PRD), dhr. Wessels (CDA).

GB licht de motie toe en leest het dictum voor.

VVD:

Er was weinig tijd om de motie te bestuderen maar VVD heeft wel begrip voor de motie. Het ligt voor de hand om kritisch te kijken waar de gemeente gaat bouwen. 3B4 heeft een geschiedenis van enkele decennia. Of dit het juiste moment is om de omslag te maken, weet VVD niet. Het betekent weer een nieuw bestemmingsplan en het duurt dan weer langer. Willen we dat op die manier doen. Er moet wel zo snel mogelijk zicht komen op wat we er wel willen bouwen als gemeente. De drang om met de omgevingsvisie te komen, is aanwezig. VVD is geen voorstander van ad hoc beleid.

PvdA:

Onderschrijft het signaal dat met de motie wordt afgegeven. Maar gaat ook mee met de opmerkingen van de VVD. PvdA heeft te weinig informatie om met de motie mee te gaan.

GL:

De motie is een stapje te ver voor GL.

PRD:

Is het nog wel mogelijk om de overeenkomst te heroverwegen? Dat zou mooi zijn, maar kan dat nog wel.

CDA:

CDA vindt dat er meer gebouwd moet worden voor starters en gaat mee met de motie.

Wethouder Verstand

Het college deelt de zorgen rondom de woningmarkt. We bouwen slechts 2% van onze woningvoorraad.

De nieuwe nota wonen komt eraan, daarin is opgenomen de behoefte aan meer goedkope en middel goedkope woningen. We hebben van de provincie ruimte gekregen om te bouwen voor de categorie waar de behoefte is. We proberen te peilen bij elk initiatief, waar de behoefte is. We proberen starters de kans te geven. Realistische politiek zegt GB maar u hangt uw betoog op aan één voorbeeld. We hebben geprobeerd tegemoet te komen aan de wens van de raad; meer lucht in het plan, goede prijs voor de woningen en met Giesbers tot een vergelijk komen. Nu weer opnieuw beginnen dan klappt het allemaal. De wethouder ontraadt de motie. Wel heeft het college toegezegd starters en gezinnen in de nota wonen op te nemen.

Woordvoerders in tweede termijn: dhr. Bartels (PRD)

Kunt u het opnieuw bekijken?

Wethouder Verstand zegt dat er een koopovereenkomst ligt. Het is niet netjes naar betrokken partijen om daar op terug te komen. Het is tijd om 3B4 Zuid af te ronden.

GB legt de motie in de la

Motie Vreemd 3B4

De Raad van de gemeente Renkum in vergadering bijeen op woensdag 26 september 2018:

Constaterende dat:

- In het coalitieakkoord staat dat we het belangrijk vinden dat er voldoende geschikte en betaalbare woningen zijn voor onze inwoners;
- we lezen in de perspectief nota dat we als gemeente Renkum keuzes willen maken worden voor welke doelen er gebouwd gaat worden, maar in ieder geval goedkope en middelduren koop- en huurwoningen gebouwd worden;
- er een nieuw bouwplan ligt voor 3B4-zuid met 14 twee onder 1 kappers en één vrij staande woning;
- we als raad in 2015 voor het bouwplan 3B4-zuid ingestemd hebben voor herontwikkeling voor sociale woningbouw.
- bij de presentatie 'nota wonen' in de raadsontmoeting d.d. (vragen aan Joyce) aangegeven is dat er een tekort is aan betaalbare koopwoningen voor starters in de gemeente Renkum;
- er een overvloed is in de gemeente Renkum aan woningen in het duurdere segment.

Overwegende dat:

- Raadsbrief d.d. 18 september 2018 aangeeft dat de woningmarkt veranderd. Sociale huurwoningen niet haalbaar zijn en dat er nieuw bouwplan is gemaakt voor deze grond;
- Er gesproken wordt in zowel het coalitieakkoord als de perspectiefnota dat er behoefte is aan woon- en

	<p>leefgroepen voor ouderen, goedkope dan wel middeldure woningen voor alleenstaanden, jonge gezinnen en starters, maar niets over woningen in de vrije sector (zoals plan 3B4-zuid);</p> <ul style="list-style-type: none"> - We jongeren in deze gemeente willen aantrekken en behouden; - De prijs van een sociale koopwoning op dit moment ligt tussen de 175.000 en de 200.000 euro; <p>Draagt het college op</p> <ul style="list-style-type: none"> - opnieuw met Giesbers aan de tekentafel plaats te nemen, om een plan te ontwikkelen voor 3B4-zuid, die aan de visie van de gemeente en voorziet in de huidige en woningbehoefte; - Gebruik te maken van de anti-speculatiebeding om handelen in woningen op dit gebied te voorkomen; <p>En gaat over tot de orde van de dag</p>
	Besluit: De motie wordt teruggetrokken.
	Actie: n.v.t.
11.	Sluiting. Om 19.04 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 31 oktober 2018

de raadsgriffier,

de voorzitter,

mevrouw J.I.M. le Comte

mevrouw A.M.J. Schaap